

Karta (sylabus) modułu/przedmiotu**MATEMATYKA**

studia pierwszego stopnia

Przedmiot:	MATEMATYKA UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH (INSURANCE MATHEMATICS)	
Rok: III	Semestr: V	
Rodzaje zajęć i liczba godzin:	Studia stacjonarne	
Wykład	15	
Konwersatorium	30	
Liczba punktów ECTS:	5	

Cel przedmiotu

C1	Każdy z nas jest ubezpieczony. Wykład ma za zadanie sprawić, że będziemy tego świadomi.
C2	Przedstawienie pojęć i rozwiązań kształtujących zakres ochrony majątkowej.

Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji

1	Znajomość analizy matematycznej.
2	Znajomość modeli matematyki finansowej.
3	Znajomość rachunku prawdopodobieństwa.

Efekty kształcenia**W zakresie wiedzy:**

EKW1	znaczenie, cel i przebieg procesu zarządzania ryzykiem – w kontekście ubezpieczenia, funkcjonowanie rynku ubezpieczeń (podmioty, instytucje)
EKW2	metody identyfikacji i oceny ryzyka

W zakresie umiejętności:

EKU1	szukanie rozkładów prawdopodobieństwa zmiennych opisujących ryzyko ubezpieczeniowe, analiza ryzyka w działalności gospodarczej
EKU2	ocena ubezpieczenia, specyfika poszczególnych rodzajów ubezpieczenia, wykorzystanie możliwości obniżenia kosztu ubezpieczenia

W zakresie kompetencji społecznych:

EKK1	ocena i wybór zakładu ubezpieczeń.
-------------	------------------------------------

Treści programowe przedmiotu

Forma zajęć – wykłady

	Treści programowe	Liczba godzin
W1	Model ryzyka indywidualnego, parametry rozkładu i dystrybuanta łącznych strat ubezpieczyciela (portfela polis).	2
W2	Model ryzyka kolektywnego – sumy losowe jako model wysokości strat łącznych portfela polis: parametry rozkładów sum losowych, postać dystrybuanty, funkcja generująca momenty, rozkłady złożone	3
W3	Złożony rozkład Poissona - podstawowe parametry rozkładu, funkcja generująca momenty, twierdzenia o sumowaniu i o rozkładzie złożonego rozkładu Poissona, zastosowanie do charakterystyki strat łącznych portfela polis, rozkłady asymptotyczne	1
W4	Złożony rozkład dwumianowy i ujemny dwumianowy, parametry rozkładów, funkcje generujące momenty, rozkłady asymptotyczne.	1
W5	Twierdzenie Panjera. Rozkłady ucięte. Teoria użyteczności i porządkowanie ryzyk.	3
W6	Reasekuracja - cel, różne sposoby reasekuracji: reasekuracja nieproporcjonalna, optymalna reasekuracja szkodowości, reasekuracja proporcjonalna.	2
W7	Procesy ryzyka (nadwyżki ubezpieczyciela): jednorodny proces Poissona i jego własności, dyskretne i ciągle klasyczne modele procesu nadwyżki, parametry procesów, zagadnienie ruiny, współczynnik dopasowania, metody wyznaczania i oszacowania prawdopodobieństwa ruiny (przekroczenia dopuszczalnego poziomu rezerw), wpływ reasekuracji na charakterystyki procesu nadwyżki ubezpieczyciela.	3
Suma godzin:		15

Forma zajęć – konwersatoria

	Treści programowe	Liczba godzin
KW1	Model ryzyka indywidualnego, parametry rozkładu i dystrybuanta łącznych strat ubezpieczyciela (portfela polis).	5
KW2	Model ryzyka kolektywnego – sumy losowe jako model wysokości strat łącznych portfela polis: parametry rozkładów sum losowych, postać dystrybuanty, funkcja generująca momenty.	5
KW3	Złożony rozkład Poissona, złożony rozkład dwumianowy i ujemny dwumianowy.	3
KW4	Twierdzenie Panjera. Rozkłady ucięte. Teoria użyteczności i porządkowanie ryzyk.	3

KW5	Reasekuracja - cel, różne sposoby reasekuracji: reasekuracja nieproporcjonalna, optymalna reasekuracja szkodowości, reasekuracja proporcjonalna.	4
KW6	Procesy ryzyka (nadwyżki ubezpieczyciela): jednorodny proces Poissona i jego własności, dyskretne i ciągle klasyczne modele procesu nadwyżki, parametry procesów, zagadnienie ruiny, współczynnik dopasowania, metody wyznaczania i oszacowania prawdopodobieństwa ruiny (przekroczenia dopuszczalnego poziomu rezerw), wpływ reasekuracji na charakterystyki procesu nadwyżki ubezpieczyciela.	6
KW7	Kolokwium	4
	Suma godzin:	30

Metody i środki dydaktyczne

M1	Wykład problemowy
M2	Ćwiczenia: praca w grupach/rozwiązywanie zadań
SD1	Podręcznik
SD2	Lista zadań na dane zajęcia
SD3	Materiały z zakładów ubezpieczeń (analiza ogólnych warunków poszczególnych ubezpieczeń, analiza ofert i informacji dostarczanych przez zakłady ubezpieczeń)

Sposoby oceniania

Ocenianie kształtujące

F1	Okresowa samoocena studenta na temat poznanego materiału.
F2	Wzajemna koleżeńska recenzja poprawności sformułowań podczas dyskusji na zajęciach.
F3	Pytania kluczowe zachęcające studenta do poszukiwania odpowiedzi, angażujące w naukę.

Ocenianie podsumowujące

P1	Kolokwium
P2	Egzamin pisemny

Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na realizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z wykładowcą – zajęcia	45
Godziny kontaktowe z wykładowcą – konsultacje	15
Przygotowanie do zajęć, zapoznanie się z obowiązującą literaturą, wykonanie prac zaliczeniowych	90
Suma	150
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	5

Literatura podstawowa i uzupełniająca

1	R. Kaas i in., <i>Modern Actuarial Risk Theory</i> , Kluwer, Boston 2001.
2	W. Otto, <i>Ubezpieczenia majątkowe</i> , Część I, Teoria ryzyka, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 2004.
3	S. Wieteska, <i>Zbiór zadań z matematycznej teorii ryzyka ubezpieczeniowego</i> , Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001.
4	W. Ronka-Chmielowiec, <i>Ryzyko w ubezpieczeniach - metody oceny</i> . Wyd. AE, Wrocław, 1997.

Macierz efektów kształcenia

Efekt kształcenia	Odniesienie danego efektu kształcenia do efektów zdefiniowanych dla całego programu (PEK)	Stopień w jakim efekty kształcenia związane są z danym przedmiotem	Cele przedmiotu	Treści programowe	Metody i środki dydaktyczne	Sposoby oceniania
EKW1	K_W01 K_W03 K_W05, K_W12, K_W19 K_W18	+ +++ ++ +++ +++	C1, C2	W1 – W7, KW1 – KW6	M1, M2, SD1, SD2	F1, P1, P2, F3, F2
EKW2	K_W01 K_W03 K_W05, K_W12, K_W19 K_W18	+ +++ ++ +++ +++	C1, C2	W1 – W7, KW1 – KW6	M1, M2, SD1, SD2	F1, P1, P2, F3, F2
EKU1	K_U01, K_U02	+	C1, C2	W1 – W7, KW1 – KW6	M1, M2, SD1, SD2	F1, P1, P2, F3, F2

	K_U10, K_U11 K_U25, K_U28, K_U35, K_U30 K_U40	++ ++ +++ +++				
EKU2	K_U01, K_U02 K_U10, K_U11 K_U25, K_U28, K_U35 K_U40,	+ ++ ++ +++ +++	C1, C2	W1 – W7, KW1 – KW6	M1, M2, SD1, SD2	F1, P1, P2, F3, F2
EKK1	K_K05	+	C1, C2	W1 – W7, KW1 – KW6	M1, M2, SD1, SD2, SD3	F1, P1, P2, F3, F2

Formy oceny – szczegóły

	Na ocenę 2 (ndst)	Na ocenę 3 (dst)	Na ocenę 3+ (dst+)	Na ocenę 4 (db)	Na ocenę 4+ (db+)	Na ocenę 5 (bdb)
EKW1 EKW2	Nie zna podstawowych pojęć matematyki ubezpieczeń	Zna zaledwie kilka podstawowych pojęć matematyki ubezpieczeń	Zna pojęcia matematyki ubezpieczeń	Nie tylko zna pojęcia matematyki ubezpieczeń j, ale również potrafi w analityczny sposób je porównać	Wykorzystuje wszystkie zaproponowane w trakcie zajęć narzędzia, potrafi porównywać ich efektywność	Na ocenę 4+ i ponadto formułuje problem korzystając z pojęć matematyki ubezpieczeniowej
EKU1 EKU2	Nie umie wykorzystywać podstawowych narzędzi matematyki ubezpieczeń	Poprawnie wykorzystuje zaledwie kilka narzędzi matematyki ubezpieczeń	Poprawnie wykorzystuje narzędzia matematyki ubezpieczeń	Nie tylko poprawnie wykorzystuje narzędzia matematyki ubezpieczeń, ale również potrafi w analityczny sposób je porównać	Wykorzystuje wszystkie zaproponowane w trakcie zajęć narzędzia matematyki ubezpieczeń, potrafi porównywać ich efektywność	Student wykorzystuje wszystkie zaproponowane w trakcie zajęć narzędzia, potrafi porównywać ich efektywność samodzielnie identyfikuje narzędzia potrzebne do rozwiązania zadania z jednoczesnym uzasadnieniem wyboru
EKK1	Nie podejmuje wysiłków w zakresie zastosowania matematyki ubezpieczeń w życiu codziennym	Wykazuje chęć myślenia w zakresie zastosowania matematyki ubezpieczeń w życiu codziennym	Myśli ale nie umie precyzyjnie wypowiedzieć swoich myśli, czasami stawia pytania na zajęciach	Precyzuje swoje myśli, wykazuje kreatywność i aktywność na zajęciach	Wykazuje zdolność kreatywnego rozwiązania problemu	Ma zdolność kreatywnego rozwiązania problemu i stosuje narzędzia matematyki ubezpieczeń w życiu codziennym

Autor programu:	Dr Beata Fałda, mgr Agnieszka Szumera
Adres e-mail:	bfalda@kul.lublin.pl, aszumera@pwsz.chelm.pl
Jednostka organizacyjna:	Instytut Matematyki i Informatyki

